

Sammanträdesprotokoll

Plats och tid:	Teams, 13.00-16.00
Närvarande ledamöter:	Helena Hedman Skoglund (KS/UBN), ordförande Fredrik Larsson (Funktionsrätt Uppsala kommun), vice ordförande Astrid Mäkitalo (Funktionsrätt Uppsala kommun) Birgitta Anér (Funktionsrätt Uppsala kommun) 13:00-15:10 Bo Östen Svensson (Funktionsrätt Uppsala kommun) Finn Hedman (Funktionsrätt Uppsala kommun) Gunilla Ekholm (Funktionsrätt Uppsala kommun) Hans Richter (Funktionsrätt Uppsala kommun) Kerstin Angeldahl (Funktionsrätt Uppsala kommun) Marielle Sandstedt (Funktionsrätt Uppsala kommun) Pia Ek (Funktionsrätt Uppsala kommun) Kristina Solid (PBN) Lars-Håkan Andersson (OSN) Madeleine Andersson (KS) Mikael Eriksson (IFN) Per Eric Rosén (GSN)
Övriga deltagare:	Nina Klinge-Nygård, hållbarhetsavdelningen, kommunledningskontoret Åsa Tingström, sekreterare, kommunledningskontoret Jeanette Nordin, brukarombud, omsorgsförvaltningen Michael Jestin, ombudsman, Funktionsrätt Uppsala kommun
Deltagare från UBN 13.00-15:15	Jim Andersson (SD), UBN Ulrik Wärnsberg (S), UBN
Föredragande tjänstepersoner 13:00-15:15:	Lisa Skiöld, Barnombudet i Uppsala län Susana Olsson Casas, Erik Ojala, Daniel Eskilson, Barbara Kowalska och Birgit Mikaelsson, Utbildningsförvaltningen Uppsala kommun Jesper Djupström, staben för fastighet, Uppsala kommun
Utses att justera:	Finn Hedman
Justeringens plats och datum:	Stationsgatan 12 den 15 september 2021
Underskrifter:	Helena Hedman Skoglund, ordförande Finn Hedman, justerare Åsa Tingström, sekreterare

§ 20. Mötet öppnas

§ 21. Val av justeringsperson samt datum och plats för justering

Uppsala kommuns funktionsrättsråd beslutar

- **att** utse Finn Hedman till justerare, samt
- **att** justering sker den 15 september på Stationsgatan 12, receptionen

§ 22. Fastställande av föredragningslista samt föregående protokoll

Uppsala kommuns funktionsrättsråd beslutar

- **att** föredragningslistan fastställs, samt
- **att** föregående protokoll läggs till handlingarna

§ 23. Funktionsrätt i skolan

1. Inledning

Föredragande: Helena Hedman Skoglund, ordförande för Uppsala kommuns funktionsrättsråd hälsar välkommen och inleder om funktionsrätt i skolan.

2. Utbildningsförvaltningen, Uppsala kommun

Föredragande: Susana Olsson Casas, utbildningsdirektör, Erik Ojala, chef kommunal grundskola, Barbara Kowalska, områdeschef grundskolan, Birgit Mikaelsson, enhetschef Barn- och elevhälsan samt Daniel Eskilsson, biträdande utbildningsdirektör och tillförordnad avdelningschef för Barn- och elevhälsa

Föredragningar hölls om grundskolans arbete med att kunna möta fler elevers behov av särskilt stöd, Barn- och elevhälsans pågående arbete och utvecklingsinsatser samt om Forum för dialog och kontakt för att skapa delaktighet och påverkansmöjligheter. Presentationsbilderna återfinns i **Bilaga 1**.

I samband med att centrala satsningar för grundskolan presenterades ställdes frågan varför modellen för inkluderande beteendestöd heter IBIS eftersom det lätt kan förväxlas med Individens behov i centrum, IBIC, ett arbetssätt som kan användas inom omsorgsnämndens verksamhet för att beskriva resurser, behov och mål för personer med funktionsnedsättning. Utbildningsförvaltningen svarar att namnet valdes utifrån en omröstning om vad projektet skulle heta.

Frågan ställdes också hur barn och föräldrars åsikter inhämtats inför beslutet att skapa särskilda undervisningsgrupper (nivå 4) för att kunna möta fler elevers behov av särskilt stöd på rätt sätt. Från funktionsrättsrörelsens håll framförs att beslutet uppfattats som överraskande. Utbildningsförvaltningen meddelar att ingen övergripande inhämtning gjorts, men att beslutet fattats utifrån att föräldrar kontaktat kommunen och behovet har även identifierats i tidigare dialoger. En önskan framförs om att kommunen i större utsträckning kan inhämta åsikter och kunskap direkt från barn och föräldrarna om hur utmaningar kan underlättas och arbeta mer gemensamt med familjerna. Utbildningsförvaltningen arbetar med att utveckla strukturer för mer inflytande och delaktighet.

En annan fråga som lyftes gällde begreppet neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF, och om barn med tvångssyndrom (OCD) innefattas i kommunens definition av detta. Det upplevs att mer fokus läggs på diagnoser som Autismspektrumtillstånd (AST), ADHD och Tourettes syndrom trots att en stor del av befolkningen har OCD. Åsikter framfördes också om att frågan om allergiförebyggande arbete negligeras och att arbete och åtgärder kring detta är obefintliga. Utbildningsförvaltningen svarar att arbete pågår inom många områden kopplat till allergi, exempelvis gällande städrutiner. Dagens presentation fokuserar dock inte på specifika funktionsnedsättningar. Fokus är att alla barn ska få det stöd de har rätt till, inte att dela in barn i olika grupper. Generellt används begreppet barn i behov av extraordinärt stöd. Ofta finns en samsjuklighet och ett barn kan ha flera olika diagnoser. Det fokus som riktats på NPF beror på att skolorna har svårare att hantera det. Utbildningsförvaltningen försäkrar att barn med OCD inte ska glömmas bort. Det påpekas också att insatser som görs för barn som har behov av stöd även gagnar alla elever. Förvaltningen understryker också att skolan enligt miljöbalken ska säkerställa barn och elevers hälsa. Den medicinska elevhälsan och uppmärksammande av allergier är en del av det arbetet.

Frågan ställs om det finns någon siffra på hur många elever som har behov av särskilt stöd. Runt 120 elever deltar i centrala särskilda undervisningsgrupper. Hälften av grundskolorna, ca 30 har särskilda grupper på skolan med 5–20 elever i varje grupp. Det bör bli 600 - 700 elever av sammanlagt 23 000. Det är svårt att ge en exakt siffra. Behovet kartlades inför förarbetet till att införa stödet i nivå 4. Särskilt stöd är dock mer än särskilda undervisningsgrupper. Dels finns ett grundstöd till pedagoger och på lektioner. Det kan också röra sig om extra material, anpassning av undervisning, extra personal och andra grupper. Särskild undervisningsgrupp är den yttersta åtgärden. Det finns ingen central sammanställning av allt stöd.

En problematik som uppmärksammades under diskussionen om forum för dialog är ett glapp som upplevs mellan gymnasiesärskolan och daglig verksamhet, särskilt gällande åtgärder inom lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Det finns en upplevelse av frustration över detta glapp och ett mer öppet samarbete i handläggningen efterfrågas. Förvaltningen tar vidare frågan inom gymnasieorganisationen och ser det även som en möjlig discussionsfråga inom dialogforumet för särskolan.

Frågor ställs också om vad skillnaden är mellan brukar- och intresseföreningar och barn i behov, och om inte många av brukarföreningarna också är föräldraföreningar. Det påpekas också att det finns en föräldraförening som heter just Barn i behov. Dialogforumet barn i behov är tänkt att ha en bredare förankring och inbjudan är öppen för alla föräldraföreningar som är intresserade. Inbjudan har gått ut brett, bland annat via Funktionsrätt Uppsala kommun och Attention, men förvaltningen tar gärna emot tips och hjälp att sprida inbjudan. Under mötet tipsar Birgitta Anér om föreningen Autism och Aspbergerföreningen i Uppsala län och Sofie Sander som potentiella kontakter.

Brukarombudet ställer frågan om vilka utmaningar förvaltningen ser och hur föreningarna kan vara med och utveckla lösningar. Samverkan mellan myndigheter och förvaltningar, att hindra frågor från att falla mellan stolarna både inom kommunen och mellan kommun och region, ses som en stor utmaning. Att samverka bättre är ett arbete där föreningarna kan bidra. Det finns ett uppdrag att arbeta med detta som ligger på socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen. Frågan kommer att tas med till de olika dialogforumen. Förhoppningen är att forumen ska kunna användas som remissinstans och för att få inspel inom processerna.

3. Staben för fastighet, Uppsala kommun

Föredragande: Jesper Djupström, stabschef

Jesper Djupström presenterar stabens uppdrag, hur den arbetar med ett funktionsprogram och hur dess processer ser ut, presentationsbilderna finns i **Bilaga 2**.

En fråga som lyfts till diskussionen är storleken på skolgårdar, främst i innerstaden där Uppsala kommun kräver mindre ytor än i övriga kommunen. Frågan är en utmaning. En annan utmaning är storleken på skolorna. Många föräldrar och familjer inom Funktionsrätt Uppsala kommuns målgrupper söker sig till friskolorna för att få ett mindre sammanhang. Många av de skolor kommunen bygger nu är stora skolor för många elever. Bekymret är välkänt och grundar sig i tillgången på mark. Små enheter kräver mer resurser för projektkostnader i jämförelse med större projekt. Istället arbetar staben med hemvister och att skapa mindre sammanhang inom stora skolor. Å ena sidan kan en ingång till skolan vara en viktig säkerhetsaspekt, men för vissa målgrupper är en stor ingång ett hinder. I nya skolor som byggs planeras ingångar från olika väderstreck för att möjliggöra olika skolvägar beroende på behov. Fastighetsstaben konstaterar att förbättringar av undervisningsmiljön som exempelvis lugn miljö, dämpad belysning när dagen börjar, att välkomnas av en yta som beskriver dagens innehåll och lugnande färger gynnar undervisningsklimatet för alla.

Frågan ställs också var kompetensen om skolan och funktionsnedsättningar finns och hur detta koordineras mellan utbildningsförvaltningen, fastighetsstaben och Skolfastigheter. Tiden mellan beslut och genomförande upplevs som lång. Alla som arbetar på fastighetsstaben med skolfrågor har pedagogisk kompetens och erfarenhet. Utgångspunkten är att hela staden ska gå i takt, men vissa utmaningar har funnits tidigare. Det arbetas med frågan och ett nytt ramavtal tas fram, bland annat knutet till

planeringsstadiet. Lokalförsörjningsfrågan är en starkt prioriterad fråga i kommunens nämnder och styrelser.

4. Samarbete mellan Barnombudet i Uppsala län och Uppsala kommun om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Föredragande: Lisa Skiöld, Barnombudet i Uppsala län och Jeanette Nordin, brukarombud Uppsala kommun

Funktionsrätt Uppsala kommun, Barnombudet i Uppsala län och Uppsala kommun startade våren 2020 ett utvecklingsarbete. Bakgrunden var ett behov av att samordna och föra ihop insatserna för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF, eftersom mycket fokus har legat på insatser i hemmet som inte alltid samordnas med insatser i skolan. Metoderna som använts bygger på Innovationsguiden och tjänstedesign, att utgå från brukarna och brukarföreningarna för att gemensamt finna lösningar på utmaningar som finns. I ett första skede träffades politiker och brukarföreningar för att identifiera de problem som finns. I nästa steg ingick även tjänstepersoner från utbildningsförvaltningen, omsorgsförvaltningen och socialförvaltningen för att generera lösningar. En enkät sammanställdes med de förslag och idéer som tidigare framkommit. Syftet var att fler skulle vara med och prioritera i förbättringsarbetet. Enkäten skickades ut till föreningar, politiker och tjänstepersoner. Den var tänkt att kunna besvaras av barn men nådde tyvärr inte ut till dem. Istället genomförs nu intervjuer med barn och unga som har egen erfarenhet. Resultatet kommer att sammanställas i en rapport till respektive nämnd och ledningsgrupp. Mycket av det som diskuterats i processen har redan börjat hända, exempelvis utbildningsprojekt inom både socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen. Arbets sättet har varit uppskattat och det har ansetts positivt att tillsammans generera lösningar på problem som upplevs. Arbetet fortsätter med att genomföra idéerna, följa upp vad som sker i förbättringsprocesserna och fortsätta ställa frågor. Arbetet kommer att resultera i en slutrapport. I **Bilaga 3** finns en delrapport från projektet.

5. Funktionsrätt Uppsala kommun

Föredragande: Michael Jestin, ombudsman

En sammanställning av vad föreningarna tycker och tänker inom Funktionsrätt Uppsala kommun har genomförts, presentationen återfinns i **Bilaga 4**.

Arbetet med inkludering av barn med fysiska funktionsnedsättningar har blivit bättre och en stor skillnad kan konstateras mellan äldre skolgårdar och de som utformas idag. Funktionsrättsrörelsen upplever dock att den får dåligt gehör gällande undvikande av växter som orsakar allergier, gummiasfalt och tydliga ledstråk. När miljöerna görs mer inkluderande missas ibland att upprätthålla naturliga ledstråk för personer med synnedsättning och kognitiv funktionsnedsättning. Vikten av att skapa skillnader i struktur utan fysiska hinder poängteras.

Kritik framförs också gällande konsekvensanalyser för alla funktionsnedsättningar som ska göras inför alla politiska beslut. Även här upplevs att frågan inte får gehör.

Det framförs också som anmärkningsvärt att Boverket rekommenderar större ytor för skolgårdar än vad kommunens regler fastslår.

En annan fråga som lyfts av Funktionsrätt Uppsala kommun är ljudnivån. Mätningar visar att Naturvårdsverkets riktvärden inte följs, men insatser saknas.

Föreningarna ser också en utvecklingspotential i samverkan och samarbeten med kommunen. Ofta bärs frågorna av en viss organisation, förening eller arbetsgrupp som inte kan bära frågorna själva. En höjning av kunskapsnivån i kommunorganisationen anses nödvändig. Många föreningar erbjuder utbildningar och ett större välkomnande av detta efterfrågas.

Även kommunikation ses som en utmaning. Information kan spridas, men behöver ske åt båda hållen. Kunskapen om vilken hjälp som finns att få får personer med funktionsnedsättningar deras anhöriga och vart de ska vända sig är fortfarande beroende av enskilda individer. För de som inte träffar på dessa engagerade individer kan skolgången bli tuff för personer med funktionsnedsättningar.

6. Diskussion och frågor

Diskussion fördes om skolgårdsytan per barn, men också problematik kring att fritidsverksamheten upplevs som trång med otillräckliga lokaler. Fastighetsstaben framhåller att de ytkrav som ställs idag inte fanns tidigare eftersom de togs bort i samband med att kommunerna tog över ansvaret för skolorna. Enligt utbildningsförvaltningen ser situationen olika ut för olika skolor eftersom elevtoppar måste hanteras för att kunna erbjuda platser i vissa områden. Fritids och skolan strävar dock efter att samutnyttja undervisningslokalerna.

Frågan ställs om barn med funktionsnedsättningar inte får samma hjälp. Funktionsrättsrörelsen framhåller att det kan vara en kombination av kunskapsbrist hos både personal, elever och anhöriga och att många barn och unga med funktionsnedsättningar inte vågar lyfta problemen och utmaningarna till en vuxen. Problem kan ofta kopplas både till skolgången och funktionsnedsättningen, det går inte att skilja på de faktorerna.

Sammanfattningsvis konstateras att det finns fortsatt jobb att göra kring funktionsrätt i skolan. Utbildningsförvaltningen framhåller att den stärkts i uppfattningen att samverkan mellan olika myndigheter, inom kommunen och mellan region och kommun är en nyckel. En vilja uttrycks att komma längre och ett bättre stöd för barn och elever förväntas gynnas av samverkan. Ett uppdrag att arbeta med detta finns redan och extra fokus kommer att läggas på att arbeta vidare. De problem som lyfts under diskussionen känns igen och det arbetas med lösningar. En utvecklingspotential finns i att jobba tillsammans och förvaltningen vill bli bättre på att efterfråga kunskap och erfarenheter från funktionsrättsrörelsen.

§ 24. Revidering av föreskrifter Uppsala kommuns Funktionsrättsråd

Föredragande: Nina Klinge-Nygård

Kommunstyrelsen har fattat beslut om en ny riktlinje för rådgivande och beredande organ i Uppsala kommun. Kommunledningskontoret ska enligt det beslutet återkomma till kommunstyrelsen med förslag på nya föreskrifter. Ett förslag har tagits fram och Funktionsrätt Uppsala kommun samt brukarombudet har deltagit i arbetet. Rubrikerna och begreppen i föreskrifterna följer den mall som kommunstyrelsen beslutat om. Eftersom alla råd under kommunstyrelsen ska revidera sina föreskrifter samtidigt samarbetar stödjande tjänstepersoner kring vissa formuleringar. En förändring som föreslås av ordföranden är att en representant från Äldrenämnden läggs till bland ledamöterna.

Åsikter framförs om att förtydliga under rubriken sammansättning att även representanterna från Funktionsrätt Uppsala kommun är ledamöter i rådet. Layouten bör justeras för att klargöra detta.

En diskussion förs om vilket regelverk som ska följas gällande arvodering; kommunens arvodesregler eller ViS – Vård i samverkans riktlinje för patient- och brukarmedverkan i Uppsala län som fastställts av tjänsteledningsgruppen för HSVO, ett samarbetsorgan för Region Uppsala och kommunerna i Uppsala län. Frågan har utretts inom kommunen vilket resulterat i ett konstaterande att kommunens arvodesbestämmelser är tillämpliga samt beslutade av högsta politiska organ och därför bör gälla. ViS regler kan tänkas gälla i andra sammanhang där arvodesbestämmelserna inte är tillämpliga.

En fråga lyftes om rådets roll, om det är tänkt att olika aktörer endast ska komma och berätta saker. Under uppgifter beskrivs att rådets uppgifter bland annat är att samverka, föra dialog, driva opinionsbildning och lämna rekommendationer.

Att byta ut ordet ”protokoll” mot ”anteckningar” väckte också frågor. Förvaltningen förklarade att det är ”anteckningar” som används i riktlinjen och att det därmed används här också. Funktionsrätt Uppsala kommun har i processen framhållit vikten av justeringsmomentet, som därmed behålls. En diskussion fördes även om möjligheten att sprida anteckningarna till olika instanser. Det konstateras att även anteckningarna kan skickas till berörda aktörer, förvaltningar och nämnder beroende på vad som diskuteras. Även andra sätt än att anmäla protokoll till nämnd lyftes, exempelvis att ställa frågor till nämnderna vilket gjordes tidigare angående pandemin.

Förslaget anses i princip färdigt efter ovanstående revideringar. Slutgiltigt förslag tas upp för godkännande på nästa rådsmöte den 12 november.

§ 25. Rapport från Funktionsrätt Uppsala kommun

Föredragande: Fredrik Larsson och Michael Jestin, Funktionsrätt Uppsala kommun

Projektet ”Jag gör politik” är inne på sitt sista år och tittar på olika dialogformer och metoder. Funktionsrätt Uppsala kommun kommer att arbeta tätare med kommunen om hur projektet tas över och vad som tas vidare.

Funktionsrätt har tagit fram en studiecirkel tillsammans med Studieförbundet om att söka insatser inom socialtjänstlagen, SoL, och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Den är öppen för alla som själva ska ansöka, men också för de som hjälper en annan person att ansöka.

Ett annat stort område som Funktionsrätt och kommunen samarbetar kring är Arbetsgrupp för nära vård som drogs igång i våras. Arbetet bottnar i ett regeringsinitiativ för att omstrukturera kommunal och regional primärvård. Flertalet aktörer medverkar, både föreningar och offentlig verksamhet. En del är att jobba igång en representationsgrupp från olika föreningar. Arbetet spänner över ett mycket brett område, exempelvis mobila team, träffpunkter, elevhälsa, digital utveckling, kompetensutveckling och utveckling av personal.

§ 26. Rapport från brukarombudet

Föredragande: Jeanette Nordin, brukarombud, Uppsala kommun

Brukarombudet informerar om att ett efterlängtat arbete med brukarråd och inflytande inom socialpsykiatri är påbörjat. Både ledningsgruppen och chefer inom Vård- och omsorgsförvaltningen är involverade och personer från bland annat föreningar och kommunen kommer att bjudas in.

Ett annat stort arbete är programuppföljningen av Programmet för full delaktighet. Elin Yilmaz är programansvarig och kommer att påbörja arbetet med Kristina Bromark som arbetar deltid som brukarombud. Om önskemål finns kan vi återkomma om detta vid ett senare tillfälle.

§ 27. Rapport från kommunstyrelsen, nämnder och förvaltningar

Kommunstyrelsen

Helena Hedman Skoglund rapporterar att kommunstyrelsen i juni antog en rapport och åtgärder om barn och ungas psykiska hälsa. Mittenstyret har presenterat sitt förslag till mål och budget i veckan, även övriga partiets förslag kommer att vara tillgängliga att läsa inom kort.

Utbildningsnämnden

Helena Hedman Skoglund rapporterar att förutom det som tagits upp tidigare under mötet rapporterar utbildningsnämnden att det finns stora utmaningar gällande Kvarngårdesskolans inomhusmiljö, särskilt gällande allergier, och att det arbetas med en lösning.

Omsorgsnämnden

Lars-Håkan Andersson rapporterar att omsorgsnämnden och äldrenämnden nu har fått en gemensam förvaltning. Förvaltningen har tagit fram en utvecklingsplan vilken kommer konkretiseras i handlingsplaner och fokusområden. Några av utgångspunkterna är individens behov i centrum och universell utformning. Nämnden har uppdragit förvaltningen att se över de konsekvenser planen får för den långsiktiga kompetensutvecklingen för personalen. Minst två gånger om året ska löpande kompetensutveckling och behov av nya insatser rapporteras.

Omsorgsnämnden har återigen börjat ta emot remisser om detaljplaner och poängterar genomgående vikten av universell utformning.

En genomlysning har skett gällande omsorgsnämndens förebyggande insatser i jämförelse med andra likartade kommuner. Få har svarat på undersökningen, men Uppsala kommun lägger en jämförelsevis större summa på förebyggande insatser. Detta förklaras av att träffpunkterna rapporterats som förebyggande insatser, vilket inte är fallet i alla kommuner.

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Per Eric Rosén rapporterar att rabatten på avgift för ensamåkande i färdtjänsten försvinner 1 oktober. Nämnden beslutade den 2 september att åtgärden kan förlängas om smittskyddsläget förändras. Även rabatten på sjukresor tas bort den 1 oktober.

Funktionsrätt Uppsala kommun påpekar att restriktioner kan ändras med kort varsel, och en oro uttrycks för att beslut inte kan fattas i tid. Detta kan få stora konsekvenser för deras målgrupper, ofta finns inte andra alternativ. En önskan om att överväga en förlängning av insatsen framförs. Kommunen påpekar att det i sådana fall är möjligt att fatta ordförandebeslut.

Nämnden har också fattat ett antal beslut gällande elsparkcyklar. Dels kommer de som vill tillhandahålla elsparkcyklar behöva söka tillstånd. Dessutom införs en parkeringsavgift för felparkerade sparkcyklar. Bolagen åläggs också att se till att det inte går att parkera i stora delar av centrum. Rent konkret genomförs detta genom digitala inställningar i cykeln, bland annat via fortsatt debitering om kunden inte parkerar rätt. Avgiften kommer beslutas av kommunfullmäktige under hösten.

Funktionsrätt Uppsala kommun har lämnat in synpunkter kring problematik gällande elsparkcyklar och undrar om dessa kommit med. Per Eric Rosén vet att förvaltningen har mottagit synpunkter, men tar reda på mer och återkommer. En av synpunkterna

som framfördes var att även hastigheten är ett problem. Nämnden har också fattat beslut om begränsad hastighet inom vissa områden.

§ 28. Nästa möte

Arbetsutskottet tar gärna emot förslag inför nästa möte. Förslag kan framföras till ordförande Helena Hedman Skoglund eller vice ordförande Fredrik Larsson. Förslag kan också skickas till Funktionsrätt Uppsala kommuns ombudsman Michael Jestin alternativt kommunens tjänstepersoner Nina Klinge-Nygård eller Åsa Tingström. Förslag på ämne för kommande temadag är allergi.

§ 29. Övriga frågor

Inga övriga frågor behandlades.

Funktionsrättsrådet – med fokus på skolan

Susana Olsson Casas, Erik Ojala, Barbara Kowalska, Birgit Mikaelsson och Daniel Eskilson
Utbildningsförvaltningen

3 september 2021

Aktiviteter för att stödja programmet om full delaktighet

Susana Olsson Casas

Utbildningsförvaltningens pågående arbete

- Grundskolans arbete med att kunna möta fler elevers behov av särskilt stöd
- Avdelningen Barn- och elevhälsas pågående arbete samt utvecklingsinsatser
- Forum för dialog och kontakt för att skapa delaktighet och påverkansmöjligheter

15-20 min
inklusive dialog

10-15 min
inklusive dialog

5 min
inklusive dialog

Grundskolans arbete med att kunna möta fler elevers behov av särskilt stöd

UBF kommunal grundskola

Dialogmöte Funktionsrådet

2021-09-03

Dagens presentation

1. Grundsärskola - elever med intellektuell funktionsvariation – utvecklingsarbete under 2021 och 2022
2. Grundskolans arbete med att kunna möta fler elevers behov av särskilt stöd
3. Centrala satsningar

Grundsärskolan 2021/22

- Elevantalet ökar från 196 till 236 elever (20% ökning)
- Grundsärskolan utökas med en rektor, nu 5 skolor – 5 rektorer
- Lokalerna fortsätter att vara i fokus, närmast utreds Brantingstorg
- Ökade valmöjligheter för föräldrar
 - ökad kompetens bland personalen, bl a fler skolor för flerfunktionshindrade elever
 - fler årskurser på fler skolor
- Ökad likvärdighet
 - gemensam ekonomi
 - koncerntänk – EHT, personal
 - samverkan för skolplacering och övergångar
 - digitalt skolval inom kort

Bakgrund grundskola

Grundskolan

Grundskolan organiserar sedan länge för elever med extraordinära stödbehov genom att erbjuda skolor möjlighet till placering i centrala särskilda undervisningsgrupper. Grupperna är bland annat specialiserade inom områdena autismspektrumstörning, språkstörning och psykosocial problematik.

Under vårterminen 2021 har grundskolan haft i uppdrag från utbildningsnämnden att undersöka behoven av att organisera för att möta ytterligare behov hos elever med extraordinära behov.

Identifierade utmaningar

Att organisera för

- AST
- Särskild begåvning
- Generell språkstörning
- Psykisk ohälsa, svår ångest
- Problematisk frånvaro
- Låg kognitiv förmåga

Kompetenssäkra

- Hjälpt med anpassning av skolornas lokaler och kompetens
- Hjälpt att förstärka skolans elevhälsa, förstärka specialistkompetensen
- Önskar hjälp att organisera stöd och lärmiljöer för NPF + språk kombinerat

Ny struktur under 2021

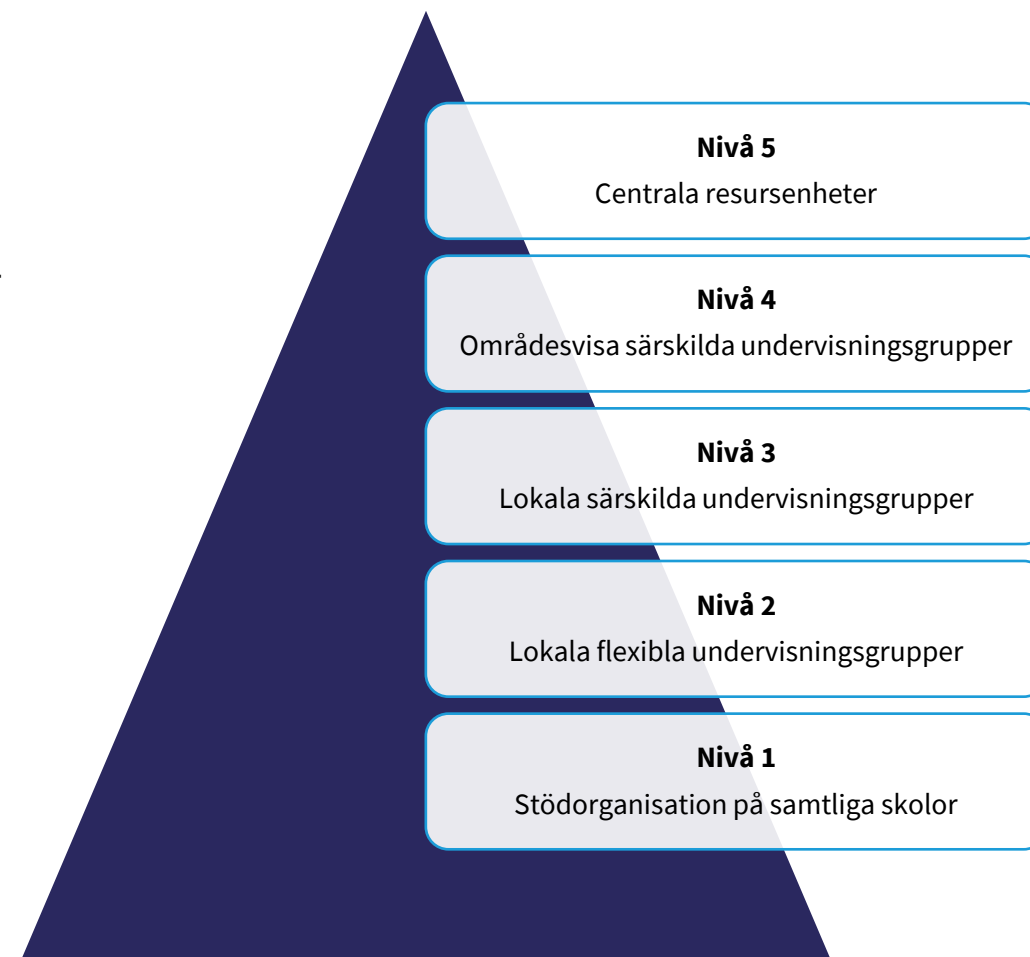
- Skapat särskilda undervisningsgrupper nivå 4 för att kunna möta fler elevers behov av särskilt stöd på rätt sätt.

Resursenheter nivå 5

Enhet	Åk
Stacken	F-5
Vide Berga	F-5
Pilskolan	F-9
Tall	5-9
Oxel	6-9
Vide Palmblad	6-9
Totalt antal platser	122

Områdesvisa grupper nivå 4

Enhet	Åk
Björklinge	F-6
Gävsta	F-4
Johannesbäck	F-6
(Vänge)	F-6
Palmblad	6-9
Totalt antal platser	25 nya platser

Centrala satsningar grundskola

SPSM-projekt – Ett ettårigt projekt med uppdraget att kvalitetssäkra skolornas arbete med tillgänglig lärmiljö. Användningsområde: projektledare, projektteam samt ett stöd- och referensteam av rektorer.

NPF-satsning – En politisk satsning där kommunen skjuter till pengar för att förbättra situationen för elever med NPF. Användningsområde: projektteam enligt ovan samt utrustning för förbättrad fysisk arbetsmiljö för elever med NPF, fortbildning för elevhälsoteam.

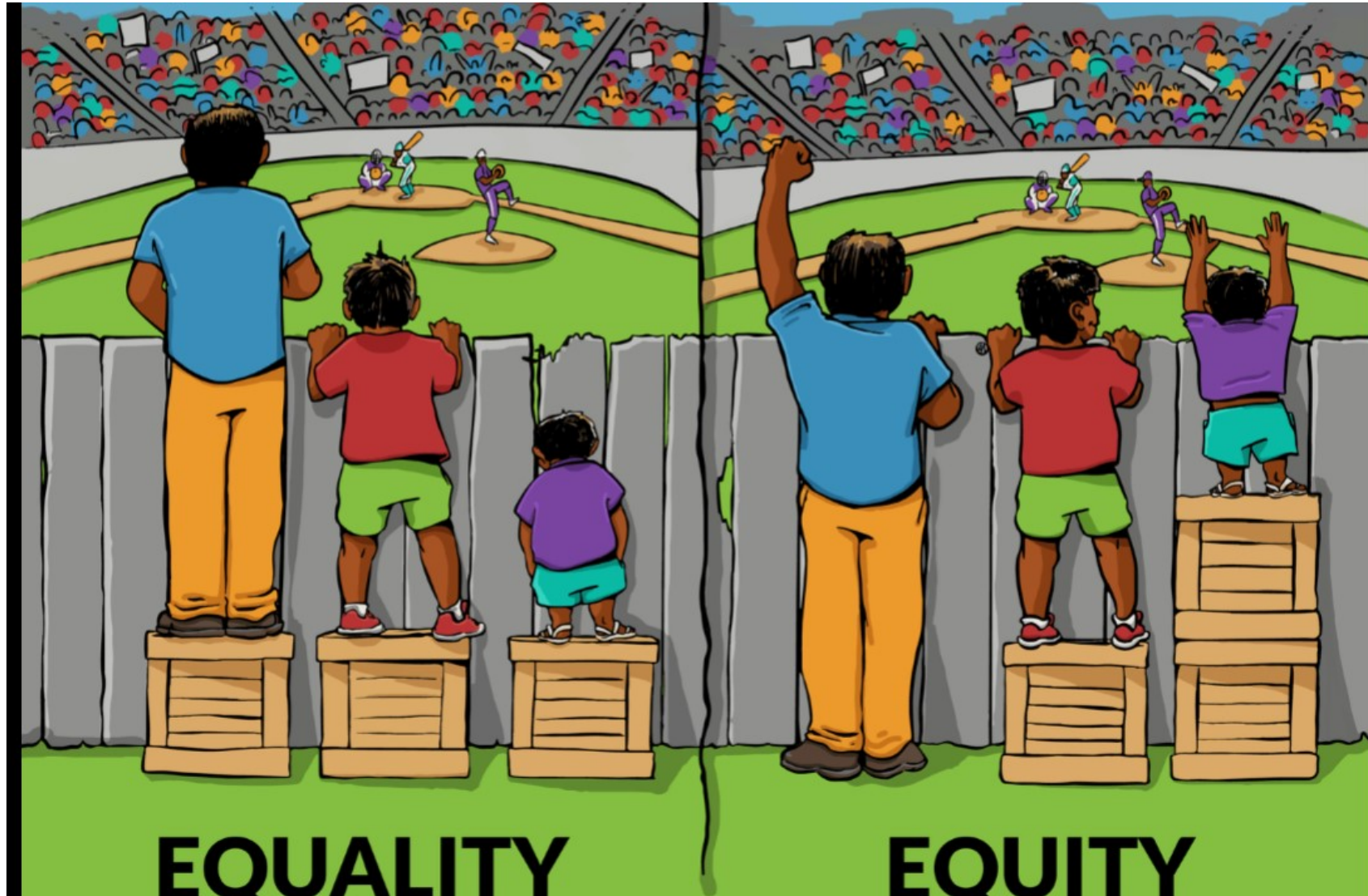
IBIS – Inkluderande beteendestöd i skolan, en forskningsbaserad modell där hela skolan arbetar för tydliga strukturer och förbättrade relationer med eleverna. 14 skolor deltar.

Likvärdig skola – Ett statsbidrag som syftar till att alla elever ska ha samma förutsättningar oavsett vilken skola de går på. Olika satsningar bland annat fortbildningen för all personal: En skola för var och en.

Barn- och elevhälsan

Birgit Mikaelsson

Så här tänker vi i våra insatser

Likvärdighet- skolans kompensatoriska uppdrag

Eftersom elever är olika betyder inte likvärdighet att göra lika med alla elever utan i hög grad att göra olika för uppnå samma höjd i resultat.

En mer likvärdig skola

– minskad skolsegregation och förbättrad
resurstilldelning

Betänkande av Utredningen om en mer likvärdig skola

Stockholm 2020

Elevhälsans uppdrag

- Främjande
- Förebyggande
- Åtgärdande

Barn- och elevhälsan-centrala teamets insatser

- Fortbildande insatser tex kring olika funktionsnedsättningar
- Yrkesnätverk för elevhälsopersonal
- Handledning till personal och elevhälsopersonal i förskola/skola
- Utredning
 - läs-,skriv o räknesvårigheter
 - målgruppsstillhörighet särskola

Tvärprofessionellt stöd

- Specialpedagoger
- Syn-och hörselpedagoger
- Logoped
- Psykologer
- Socionom
- Medicinska elevhälsa, samordnande skolsköterska och skolläkare,

I alla insatser är följande fokus:

- Barns och elevers delaktighet
- En systematiserad handledning med stöd i forskning och beprövad erfarenhet
- Ökad kompetens för att ge personalen verktyg
- Bemötande
- Tillgänglig lärmiljö som tex visuellt stöd
- Stödstrukturer med uppgifter förklarade i olika steg
- Ringa in hinder för lärande och undanröja dessa, hitta sätt att kompensera för en funktionsnedsättning

Ex på frågeställningar där vi ger stöd

- NPF
- Språkstörning
- Läs-, skriv och räkneshvårigheter
- Syn- och hörselnedsättning
- Intellectuell funktionsnedsättning
- Talängslan-selektiv mutism
- Särskild begåvning

Och kombination av olika svårigheter

Språkstörning-logoped

- I Uppsala har vi valt att ha centralt anställda logopedier trots att det inte anges i skollagens krav på elevhälsan.
- Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag där man anpassar utifrån elevens förutsättningar och behov och arbetar för att eleven ska få möjlighet att nå målen.
- I undervisningen ingår att arbeta med att utveckla elevernas språk. En undervisning som är språkutvecklande är viktig.

Språkstörning

Regionen

- Utreder
- Remisskriterier
- Förskolebarn- skolbarn
- Regionens webb:

Logopeder hjälper dig som har problem med tal, röst eller språk. Vi gör också läs- och skrivutredningar. Dessutom utreder vi och ger stöd till dig som har svårt att svälja. Vi träffar människor i alla åldrar för rådgivning, utredning och behandling

Skolan

- Kompensatoriskt uppdrag
- Anpassa så att eleverna har möjlighet att nå målen
- Språkutvecklande arbetssätt
- Konsultation, handledning och fortbildning från centralt anställda logopeder eller i vissa fall skollogoped

Samverkan kring barn och unga som har problem med tal, röst eller språk

Återrapport av projektet

FoU Socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård
Region Uppsala i samverkan med länets kommuner

Utvecklingsarbete

- Utveckla övergången mellan förskola och grundskola. Riktat stöd till rektorer i förskolan inför ansökan. Information till föräldrar inför ansökan till grundskola. Flera digitala möten. Samverkan med habiliteringen.
- Fortbildningsinsatser till förskoleklass inom NPF, språkstörning, syn- och hörselnedsättning och språkutvecklande arbete.
- NPF-insatser tillsammans med grundskolan
- Regional samverkan kring NPF och autism
- Initiera Vis-dokument kring talängslan/selektiv mutism och elever med svårigheter inom tal och språk
- Tillgängligt lärande ex den ljudmiljöns betydelse för elever med hörselnedsättning men även för alla elever
- Den visuella miljöns betydelse
- Handlingsplan särskilt begåvade med fortbildningsinsatser 0-20 år.
- Elevhälsoutbildning och yrkesträffar för elevhälsans professioner med fokus på funktionsrätt, främjande förebyggande arbete.
- Lexplore –screeningsverktyg för att kartlägga läsförmågan-underlättar för elever med kort uthållighet

Forum för dialog

Daniel Eskilson

Kontakt- och dialogytor

Funktionsrättsrådet.

- Möte IDAG med fokus på skola.

Brukar- och intresseföreningar.

- 3 träffar inplanerade i september (fokus: FSK), november (GRSK) samt mars (GY)

Dialogforum Särskolan

- Dialog med föreningar som hålls av Ola Rick, rektor gymnasiesärskolan, och Barbara Kowalska, områdeschef grundskolan. Nästa möte i slutet av aug, c:a 2 träffar/termin.

Dialogforum Barn i behov

- Nystartat forum som Barbara håller i. Bjuder in föräldraföreningen Attention samt Funktionsrätt. Startade förra terminen, nästa möte i sep, kommer att ha ca 2 träffar/termin.

Gymnasieforum

- Cecilia Fernvall har i uppdrag att initiera detta forum.

Detta forum önskar vi se som det formella för delaktighet och förankring samt som instans vid eventuella remisser och liknande

Uppsala
kommun

Funktionsrätt i skolan

Jesper Djupström

Staben för fastighet, Kommunledningskontoret (KLK)

3 september 2021

Innehåll

1. KLK-fastighets uppdrag
2. Funktionsprogram – en kravspecifikation i beställningen
3. Hur ser processen ut? Vem äger vilket beslut och i vilken ordning?

KLK-fastighets uppdrag

1. Framta lokalförsörjningsplaner
- enligt förvaltningarnas behov
2. Säkerställa att behoven i planerna är realiserbara
- efter översikts- och detaljplaner, bygglovshänseende, angöring etcetera.
3. Utreda och samordna behov
- för en kvalitetssäkrad beställning
4. Beställa renoveringar, utbyggnader och nybyggnationer samt hyra in lokaler
- kommunstyrelsens förvaltning med uppdrag att förverkliga innehållet i LFP
5. Säkerställa att beställda lokaler/ytor levereras enligt förvaltningens kravställning
- vilket innebär genom politiskt beslutade funktionsprogram
6. Förhandla, skriva avtal och hålla fortlöpande avtalskontroll
7. Förvalta KS fastigheter samt lokalansvar för inhyrda fastigheter

Funktionsprogram

Funktionsprogram

- en kravspecifikation som säkerställer ändamålsenlighet

- Antogs 2019 efter omfattande arbete med många parter och remissrundor samt krav på forskningsförankring
- Funktionsprogrammet **definierar vilka funktioner** som nämnden beslutat att en ny lokal ska ha
- KLK-fastighet tillsammans med förvaltningen **säkerställer att både fastighetsägare och byggherre vet vad som ska byggas**
- Funktionsprogrammet kompletteras med en verksamhetsbilaga som är specifikt för lokalen (förskolan/skolan)
 - Exempelvis med antal och utformning av undervisningslokaler, elev- och personaldimensionering, särskilda samnyttjandelösningar ska ske eller andra tillval eller avsteg till funktionsprogrammet
- Ytterligare handlingar specificerar detaljer och krav. Bygghandlingar samverkas mellan arbetsgivare- och arbetstagarpart innan projektering
- Revideras årligen

Verksamhetsbeskrivning – Skollokaler för lärande

Alla elever ska få den stimulans de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de ska kunna utvecklas så långt som möjligt. Det innebär att skolan ska ge alla elever likvärdiga förutsättningar och att skolmiljön ska präglas av trygghet och studiero.

Skollokalerna behöver ge fysiska förutsättningar för lärande, social interaktion, rörelse och trygghet. Både skolmiljö lokaler ska stödja elevernas lärande och pedagogernas möjligheter till undervisning i varierade arbetsformer.

För att kunna möta skolans olika behov ska lokalerna ska vara flexibla. De ska samtidigt vara yteffektiva och hållbara över tid utifrån pedagogik, arbetssätt och förändringar i elevunderlaget. Funktionsprogrammet syftar till att säkerställa dessa kvalitéer vid ny-, om- och tillbyggnation av skollokaler och därmed skapa ändamålsenliga lokaler med goda och långsiktiga förutsättningar.

Verksamhetsbeskrivning – Skollokaler för lärande

Hemvisten är den plats där eleverna tillbringar största delen av sin tid i skolan. Det är i hemvisten eleven ska känna sin tillhörighet.

Rum för stödundervisning och eventuella särskilda undervisningsgrupper ska finnas i eller i närheten av hemvisterna.

Hemvisten ska ge förutsättningar för arbete såväl individuellt som i olika gruppstorlekar, både i tyst och mer öppen miljö. Lokalerna ska medge samling i 30-grupper samtidigt som flexibilitet ska finnas för att samlas i en större grupp för genomgång och arbete.

Skolan ska utan undantag välkomna alla elever, och erbjuda stöd och utmaningar i förhållande till elevens individuella förutsättningar och behov.

Funktionsprogram för grundskolans lokaler

Funktionskraven beskriver vilka kvalitéer och egenskaper som ska uppnås enligt fem grundläggande parametrar:

1. Trygghet – kontroll över situation ger trivsel och lugn vilket gynnar inlärning
2. Rörelser - beskriver de fysiska förflyttningar av personer, grupper, inredning och utrustning
3. Effektivitet – förutsättningar för användbarhet ger en god skol- och arbetsmiljö
4. Flexibilitet - verksamhetens möjlighet att med små medel förändra och anpassa miljön.
5. Omställbarhet - möjligheten till förändring över tid

Tillgänglighet med avseende på neuropsykiatriska funktionsnedsättning

Utgångspunkt: Det som är bra för elever med NPF är bra för alla, därför är det få funktioner som är specifika för just NPF.

Omställbarhet & flexibilitet

Vi som beställer har pedagogisk bakgrund, men har inte svaret på hur man bäst ger alla elever likvärdiga förutsättningar. Detta är en fortgående diskussion inom professionen där också politiker är med och påverkar. Vi måste alltså bygga pedagogiskt hållbart.

Flexibilitet (F)

Flexibilitet belyser verksamhetens möjlighet att med små medel förändra och anpassa miljön för att skapa tillgängligt lärande för alla elever. Ändamålsenliga lokaler gynnar undervisningen och kan säkra elevernas utveckling och kunskapsinhämtande.

Omställbarhet (O)

Omställbarhet beskriver möjligheten till förändring över tid vid exempelvis förändrat antal elever eller ändrad användning.

Processen

Vem som äger vilket beslut och i vilken ordning?

Det är inte bara funktionsprogrammet som styr

- Övriga dokument

Myndighetskrav och riktlinjer

Plan- och bygglagen (2010:900) - PBL

Boverkets byggregler (BFS 2011:6) - BBR

Uppsala kommuns egna direktiv. Bland annat:

- Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (KSN-2016-2166)
- Riktlinjer för utemiljöns yta och kvalitet vid förskola och grundskola (KSN-2020-02088)

Bolag och kravställare

Projekteringsanvisningar (bolagets styrande krav)

”råd att tänka på”

”goda exempel”

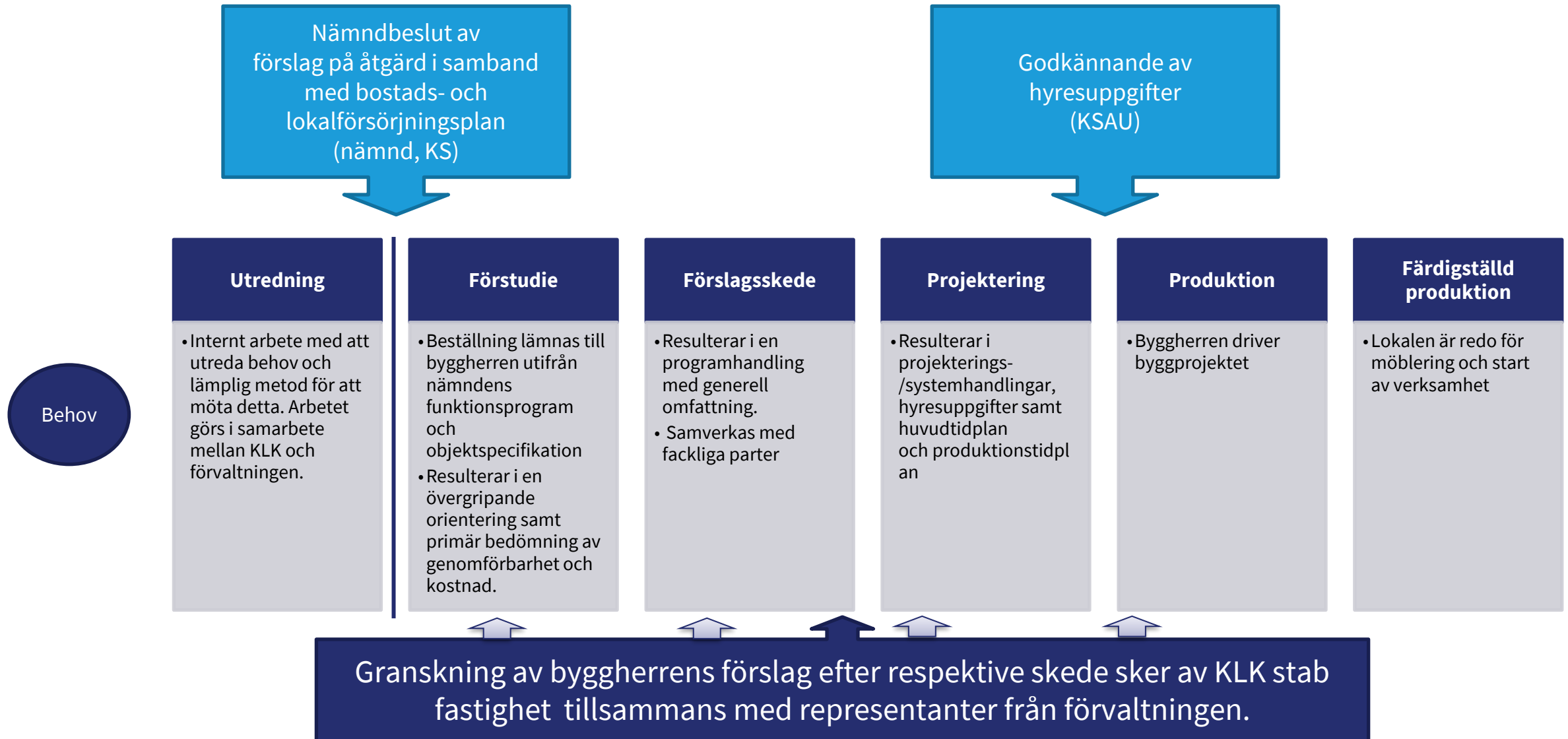
Ett samarbete mellan många parter

Förvaltningen med behovet (antal elever och krav på funktioner och dess utformning)

Stadsbyggnadsförvaltningen tillsammans med kommunledningskontoret:

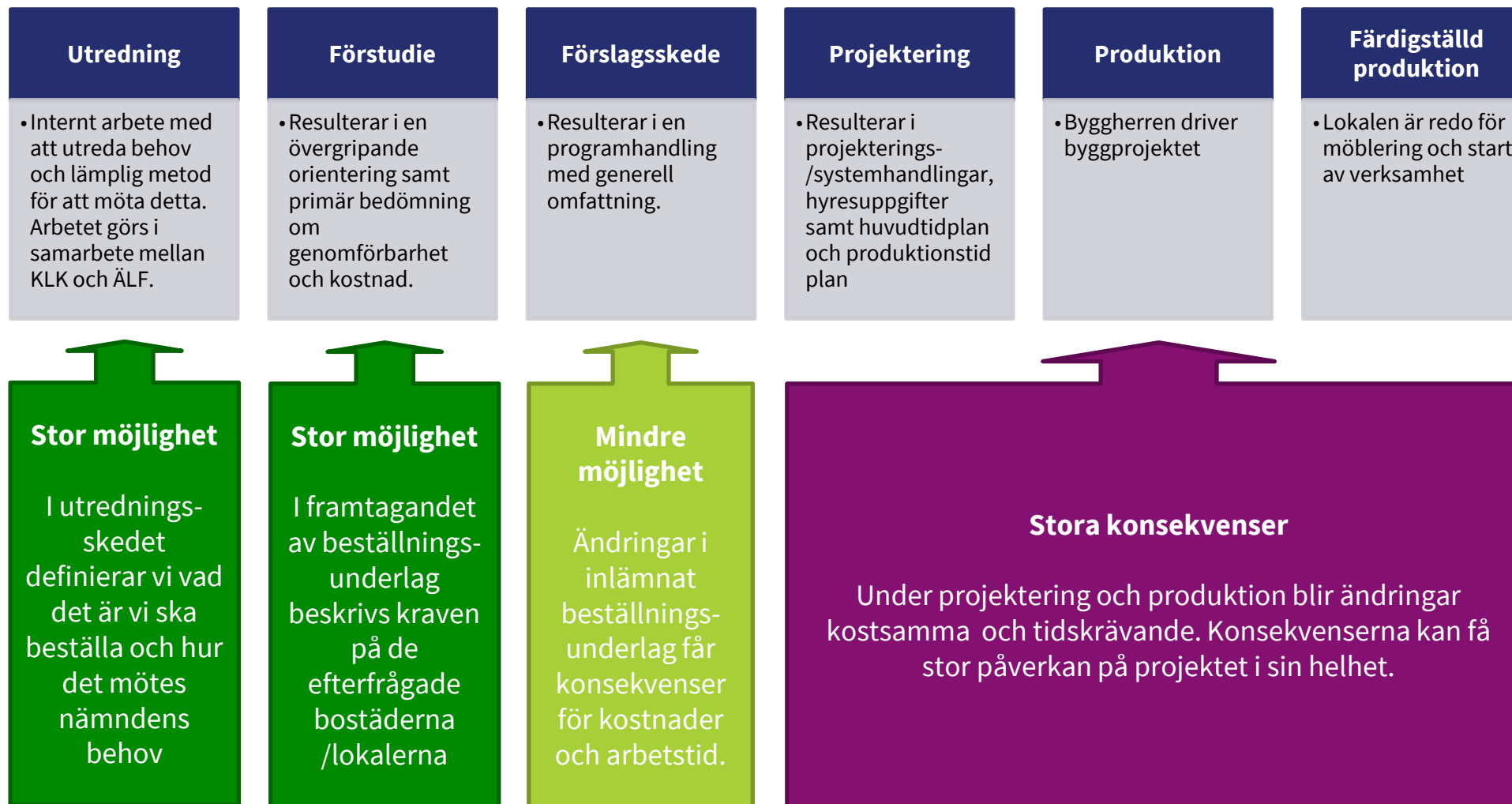
- analyserar översiktsplan, fördjupad översiktsplan och befolkningsprognoser
- Säkrar mark, planlägger mark och säkerställer trafiklösningar tillsammans med KKK-fastighet och den fastighetsägare som bygger
- Bygglov och miljöförvaltning, men ofta Länsstyrelsen agerar myndighet som beviljar förslagen baserad på författningsbeslut.

Process vid större projekt

Påverkan och konsekvenser

- Ju längre vi kommer i projektet desto ju högre kostnadsdrivning och risk för tidsförskjutning uppstår

Uppsala
kommun

Jeanette Nordin, Brukarombud Uppsala kommun
Michael Jestin, ombudsman Funktionsrätt i Uppsala kommun
Lisa Skiöld, Barnombud BOiU

Delrapport - Hur kan skola och socialtjänst bli bättre för barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar?

Bakgrund

Under våren 2020 startade ett samarbete mellan kommunens brukarombud, Barnombudet i Uppsala Län (BOiU) och ombudsmannen på Funktionsrätt Uppsala kommun. Bakgrunden till samarbetet var att ombuden fått synpunkter om behov av förbättringar för barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) inom skola och socialtjänst. Synpunkterna som ombuden hade tagit emot kom från vårdnadshavare, brukarorganisationer, tjänstepersoner och politiker i kommunen. Flera av synpunkterna handlade om brister i kompetens och behov av bättre samverkan inom kommunen och mellan kommun och andra myndigheter.

Arbetsmetod

Hösten 2020 genomfördes två möten med politiker från socialnämnden, omsorgsnämnden och utbildningsnämnden, representanter från brukarorganisationer Attention, Autism och Aspbergerförbundet och OCD-förbundet, samt tjänstepersoner från socialförvaltningen, omsorgsförvaltningen och utbildningsförvaltningen. På det första mötet diskuterades problem och synpunkter kring barn och ungas situation inom skola och socialtjänst. På det mötet deltog brukarorganisationerna och politiker tillsammans med ombuden.

På det andra mötet genererade deltagarna idéer och förslag på lösningar på de problem som framkom på det första mötet. Här deltog även tjänstepersoner från de tre aktuella förvaltningarna. De idéer och lösningar som togs fram på mötet analyserades och sammanställdes till en enkät. Enkäten skickades till brukarföreningar, tjänstepersoner, personal inom skola, socialtjänst och omsorg och politiker. Enkäten fanns även tillgänglig på Funktionsrätts- och Barnombudets hemsidor.

Barnets perspektiv

Eftersom frågan berör barn och unga med NPF planerade ombuden att enkäten skulle erbjudas även till dem. Tyvärr var det svårt att nå ut till denna målgrupp med enkäten. Trots att mycket tid hade lagts på att få enkäten så enkel som möjligt blev den för svår att besvara. Barnens röster i detta sammanhang är viktigt och därför kommer ombuden att erbjuda barn och unga med NPF att delta genom intervjuer under hösten 2021. Vi tar tacksam emot hjälp med att erbjuda barn och unga möjligheten att bli intervjuade.

Fortsatt arbete och delrapportering

En slutrapport kommer att färdigställas först efter intervjuer med barn och unga. Slutlig analys sker därmed till hösten. Vi vill ändå förmedla den bild vi fått genom enkätundersökningen så här långt. Det finns inga hinder för att politik och tjänstepersoner påbörjar arbeten med de idéer och lösningar som framkommit i enkäten innan slutrapport kommer.

Reflektioner kring enkätresultatet hitintills

Enkäten besvarades av 197 personer. Av dessa har 172 definierat sig som kvinna, 22 som man och 2 ville inte uppge vad de definierar sig som. Av dessa 197 svaranden uppgav sig en av dem vara barn, 60 var förälder till barn med NPF, 2 var representanter från brukarföreningar, 16 var politiker, 80 var personal inom skolan, 28 var personal inom socialtjänsten och 10 var personal inom omsorgen.

På en fråga har många svarat lika. Det var på fråga fyra där de flesta svarat att alternativ ett är viktigast att börja med. Frågan handlade om vikten av att personal som arbetar med barn och unga träffas för lära sig av varandra och tillsammans stötta barnet och familjen på bästa sätt. Här svarade 166 personer att det som behövde prioriteras först var, att arbeta för ett ökat samarbete mellan skola, socialtjänst, habilitering och BUP (Barn- och ungdomspsykiatri).

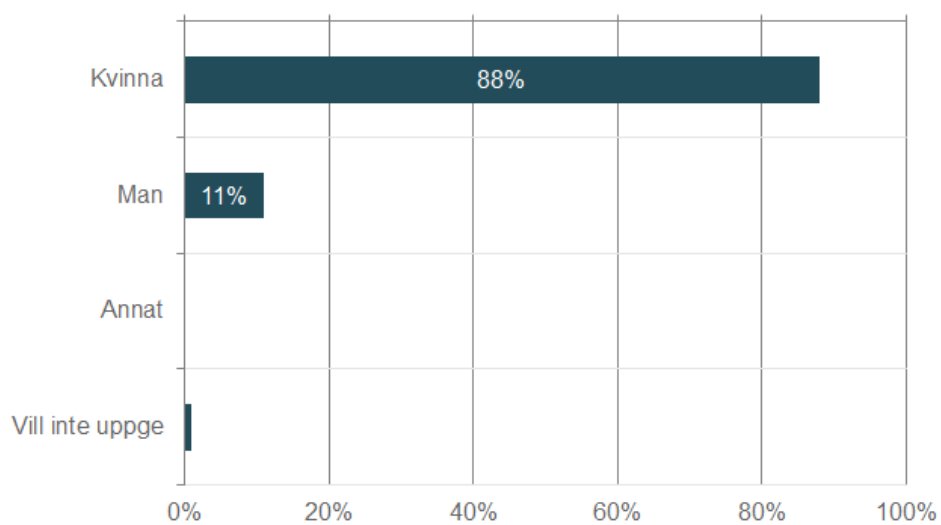
I övrigt visar resultatet att det finns stöd för alla svarsalternativen i enkäten. Det är få som svarat att de inte har någon åsikt när de besvarat enkäten. Detta skulle kunna tolkas som att svarsalternativen med de olika idéerna har en relevans för dem som bevarat enkäten. De frågor där fler än 13 % har svarat att de inte har någon åsikt är på frågorna fem, sex, tio och elva.

Fråga fem handlar om att träffa brukarföreningarna och ta till vara deras kunskaper. På den frågan har 18 % av skolpersonal svarat att de inte har någon åsikt. Fråga sex handlar om att ta fram rutiner för att ta reda på vad barn och deras familjer behöver. På den frågan har 15 % av personalen i socialtjänsten svarat att de inte har någon åsikt. Fråga tio handlar om att personal ska ställa bra frågor på möten med barn, unga och deras föräldrar. Här svarade 13 % av politikerna att de inte har någon åsikt det samma gäller på fråga elva som handlar om samarbete med andra som finns nära barnet och familjen när personal ska ta reda på vilket stöd som behövs.

Inför fortsatt analys och arbete med förbättringar för barn och unga med NPF i skola och socialtjänst bifogar vi enkätens resultat. Resultatet visar inte vad alla olika grupper har svarat utan bara vilka förslag som fått flest röster. En slutrapport med en mer grundlig analys kommer tas fram under hösten.

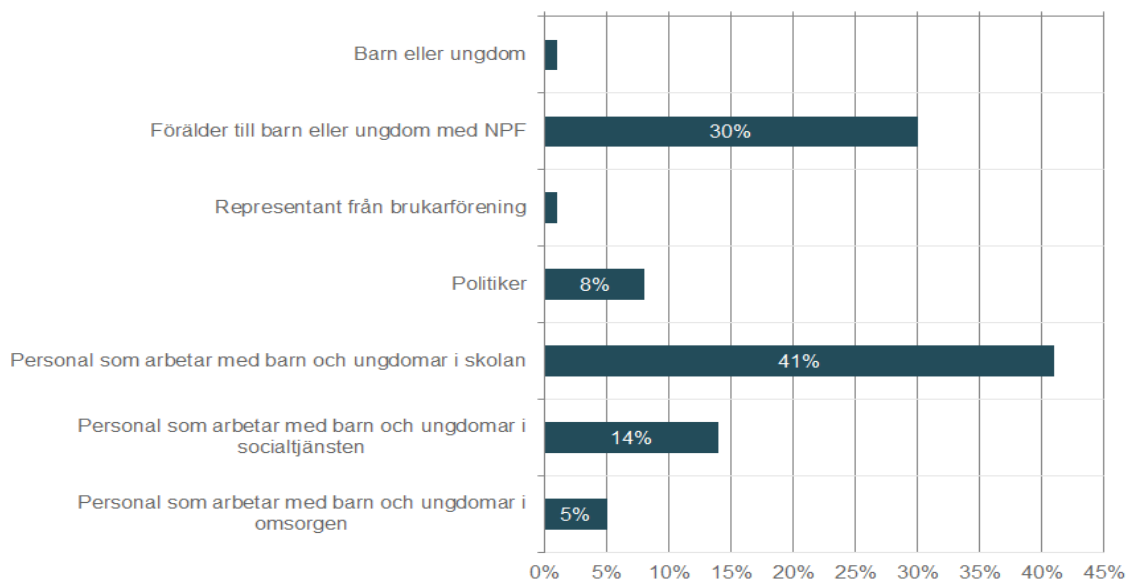
1.

Jag som svarar på enkäten definierar mig som

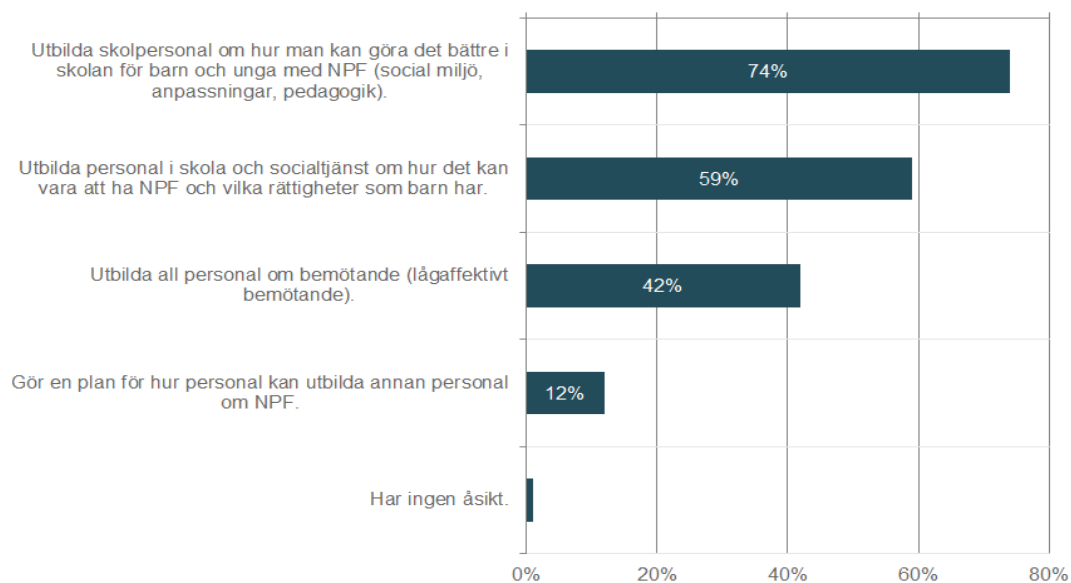
2.

Jag som svarar på enkäten är

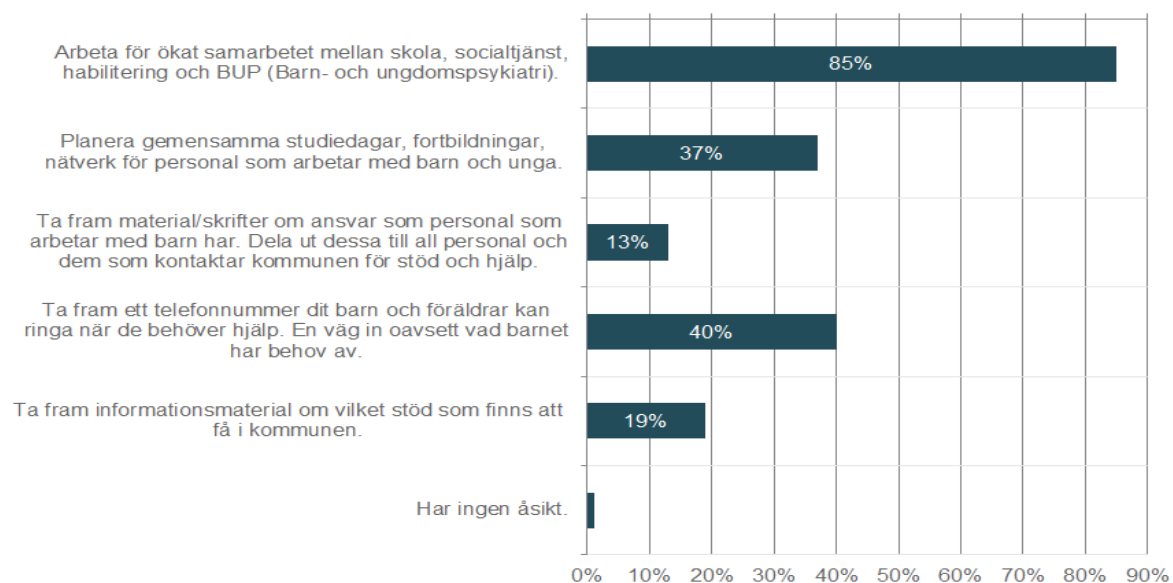
3.

Vuxna som arbetar med barn och unga med NPF behöver veta vad NPF är. Dom behöver utbildning. Vad tycker du ska göras först? Välj genom att markera två (2) punkter av förslagen.

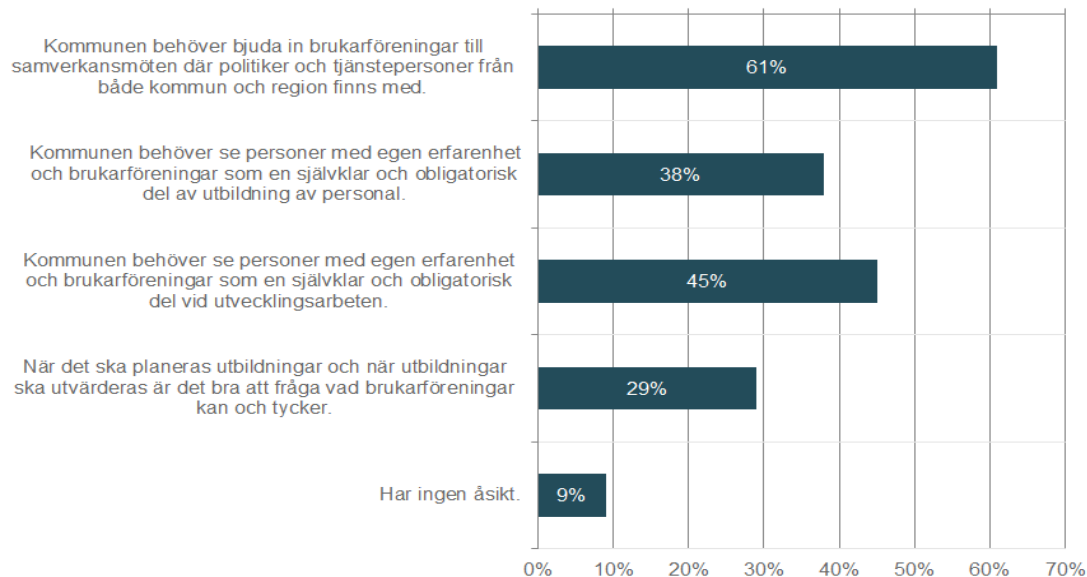
4.

Det är viktigt att personal som arbetar med barn och unga träffas. Då kan de lära sig av varandra och tillsammans stötta barnet och familjen på bästa sätt. Vad tycker du ska göras först? Välj genom att markera två (2) punkter av förslagen.

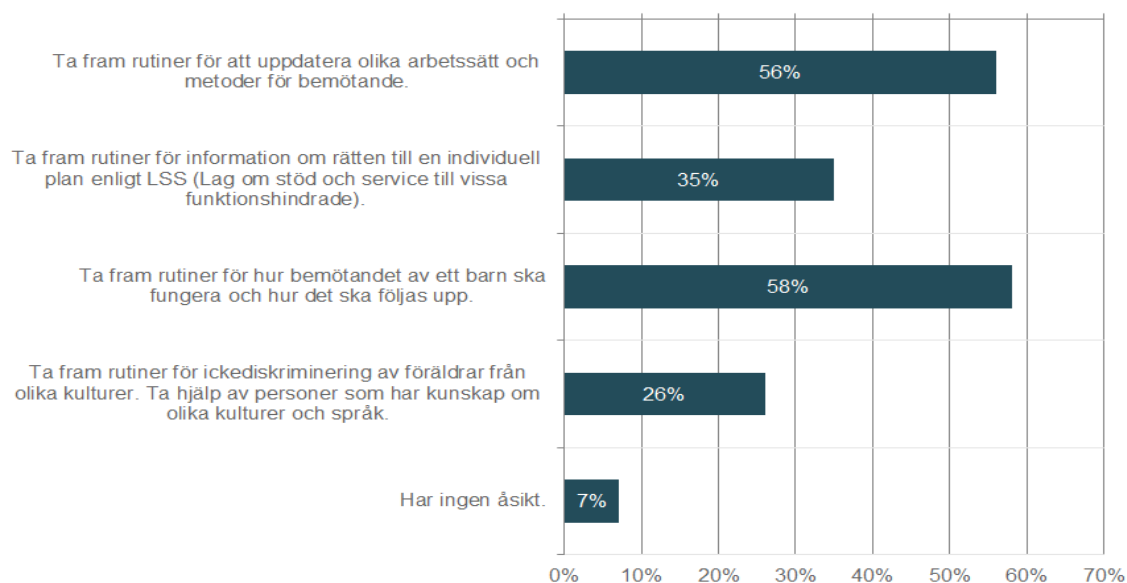
5.

Det finns brukarföreningar som kan mycket om NPF. Kommunen behöver träffa föreningarna för att ta vara på deras kunskaper. Vad tycker du ska göras först? Välj genom att markera två (2) punkter av förslagen.

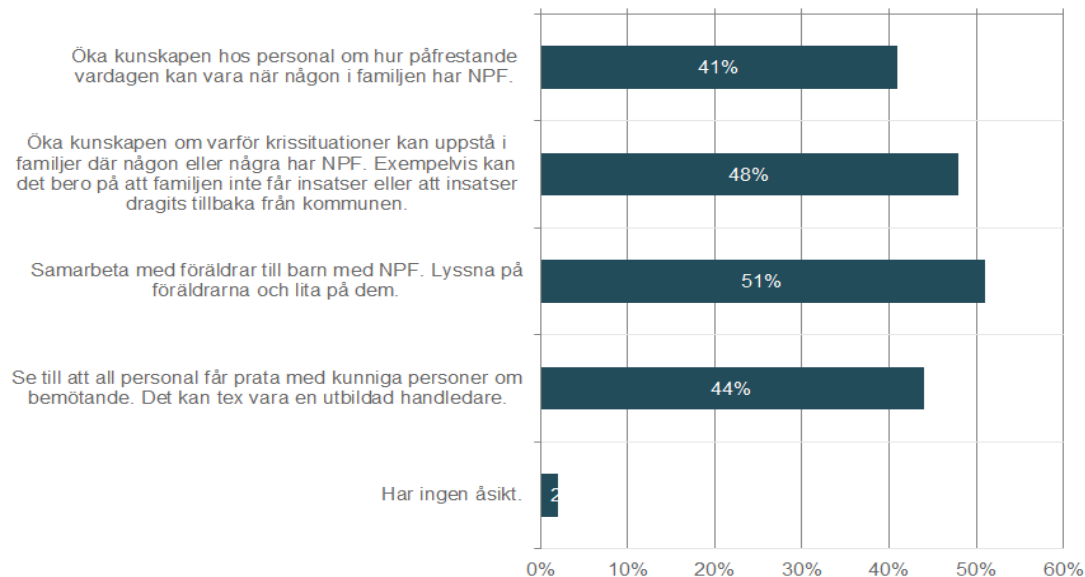
6.

Det är viktigt med rutiner för hur personal ska ta reda på vad barn och unga och deras familjer behöver. Vad tycker du ska göras först? Välj genom att markera (2) punkter av förslagen.

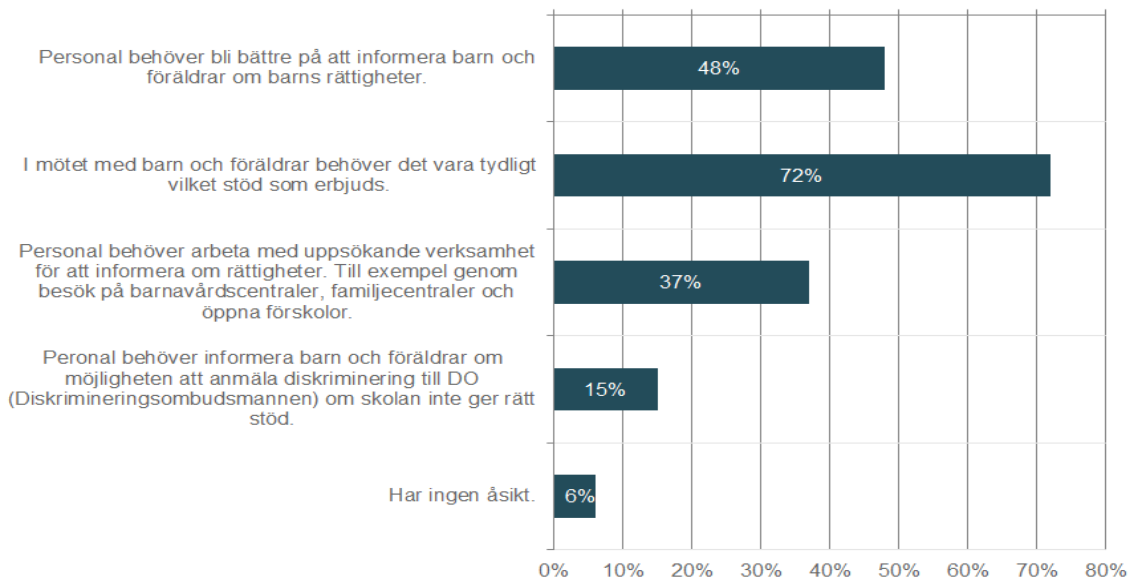
7.

Personal som arbetar med barn och unga med NPF behöver bemöta dem och deras föräldrar utifrån deras situation. Vad tycker du ska göras först? Välj genom att markera två (2) punkter av förslagen.

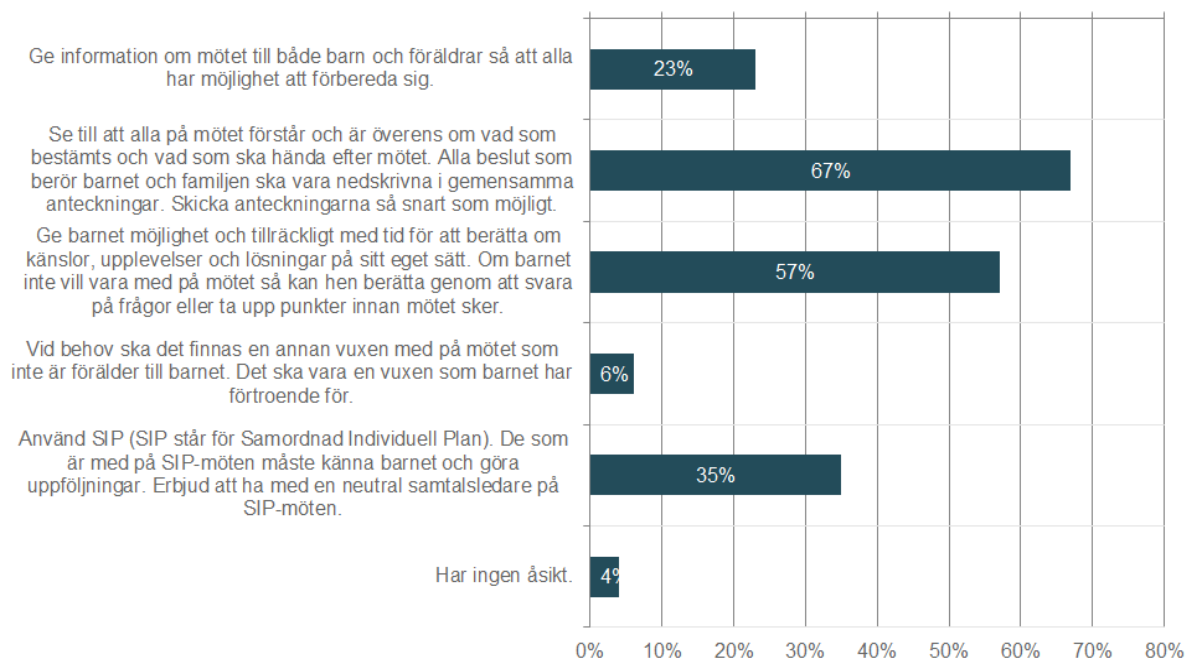
8.

Det finns lagar och regler om vad barn och unga har rätt till för stöd. Det är viktigt att få information om vad man kan ha rätt till. Vad tycker du ska göras först? Välj genom att markera två (2) punkter av förslagen.

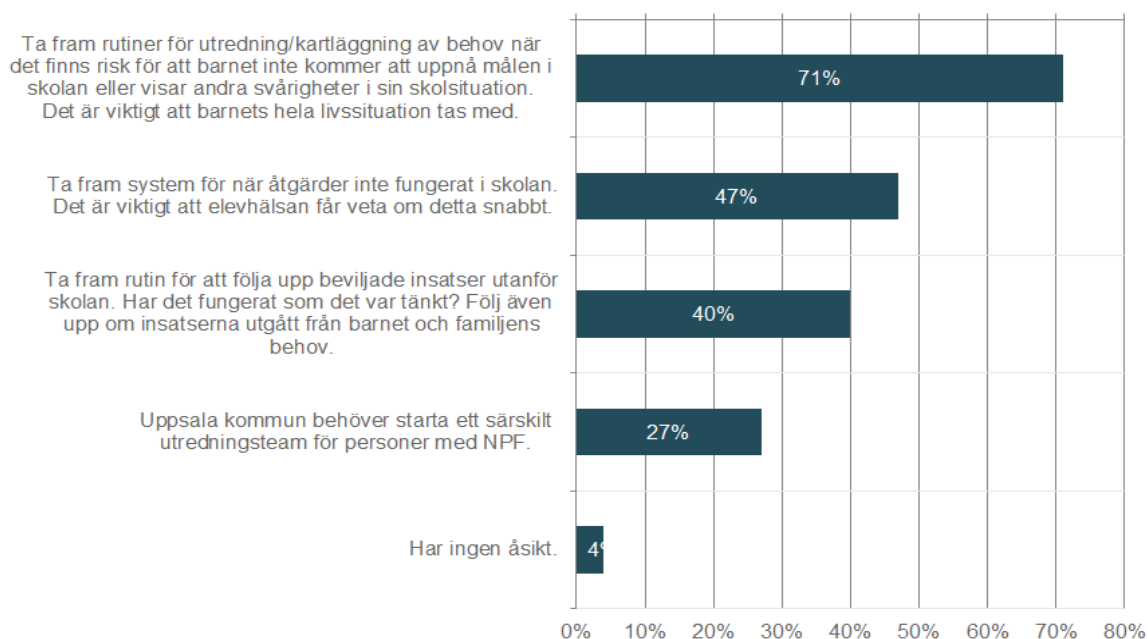
9.

Det är viktigt att möten med barn, unga och deras föräldrar blir bra. Vad tycker du ska göras först? Välj genom att markera två (2) punkter av förslagen.

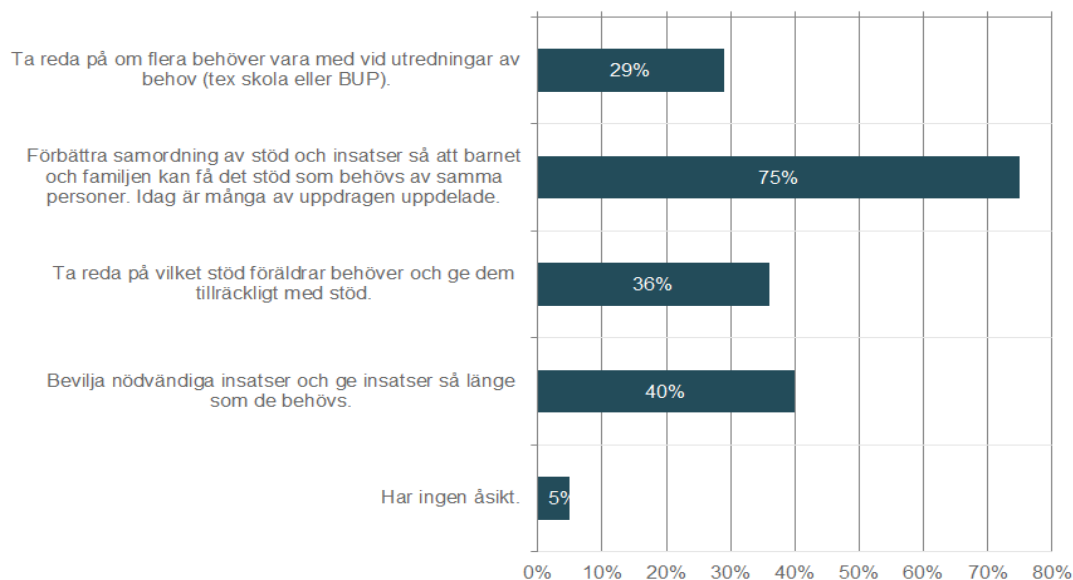
10.

Det är viktigt att personal ger information och ställer bra frågor på möten med barn, unga och deras föräldrar. Vad tycker du ska göras först? Välj genom att markera två (2) punkter av förslagen.

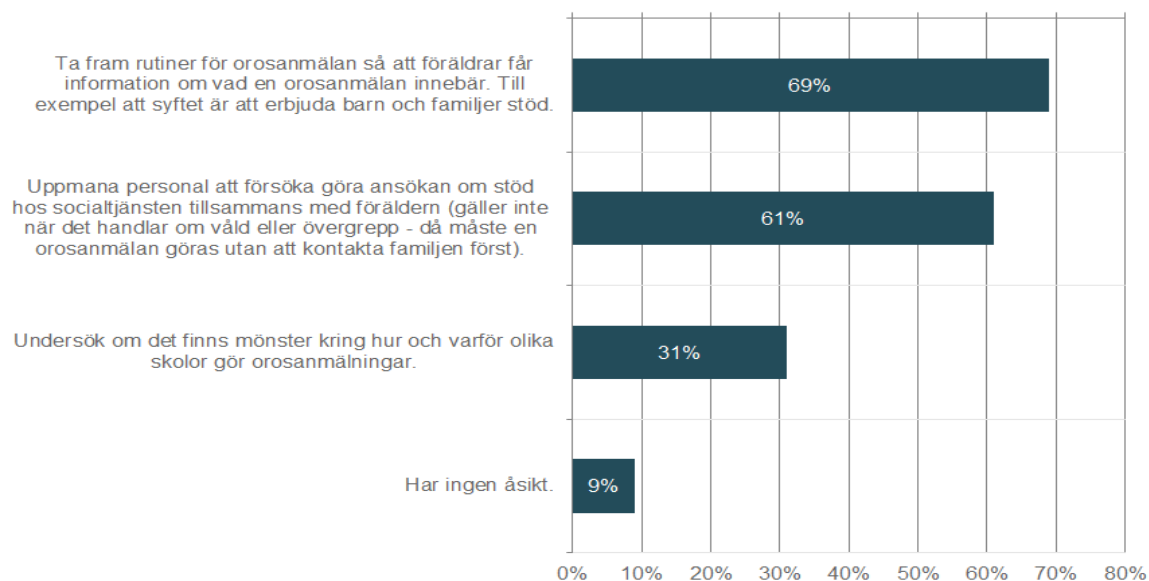
11.

När personal ska ta reda på vilket stöd som behövs är det viktigt att samarbeta med andra som finns nära barnet och familjen. Vad tycker du ska göras först? Välj genom att markera två (2) punkter av förslagen.

12.

Vuxna har ansvar för att barn och unga inte ska må dåligt. Ibland behöver en anmälan om oro göras. Vad tycker du ska göras först? Markera två (2) punkter av förslagen.

För att göra Uppsala till en stad för alla

*”GE MÄNNISKOR MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING
FULL DELAKTIGHET OCH JÄMLIKHET PÅ
SAMHÄLLETS ALLA OMRÅDEN”*

Hur ser lokalerna ut?

- Inkludera barn med rörelsehinder i övrig miljö (har blivit bättre).
- Undvik växter som orsakar allergier.
- Tydliga ledstråk.
- Undvik gummiastfalt.
- **Variation och alternativ i byggnaden**

”En konsekvensanalys kring tillgänglighet och delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning ska göras och dokumenteras i underlag inför politiska beslut.”

- Uppsala kommuns program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (s. 13)

- Boverkets rekommendationer för friytor för förskolor är minst 40 kvm/barn och för grundskolor minst 30 kvm/barn.
- Naturvårdsverkets riktvärden områden avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet (50 dBA ekvivalent ljudnivå och 70 dBA maximal ljudnivå) samt för övriga vistelsezoner inom skolgården (55 dBA ekvivalent ljudnivå och 70 dBA maximal ljudnivå).

Hur fungerar verksamheten?

- Generellt
 - Kommunikation saknas
 - Kunskap om funktionsnedsättningar saknas
 - Samarbete mellan myndigheter saknas
- Barn och unga med funktionsnedsättningar är helt beroende av enskilda individer.
- Från MFD och riksorganisationer
 - Elever med funktionsnedsättning känner sig mindre trygga.
 - Elever med funktionsnedsättning har färre vuxna att prata med.
 - Elever med funktionsnedsättning är mindre nöjda med sin utbildning och känner oftare att dom misslyckas.

”Det är som att mallen är viktigare än vad mitt barn säger”